

[Skrýt výškový profil](#) x

Minimální nadm. výška: 493 m
 Maximální nadm. výška: 776 m
 Počáteční nadm. výška: 623 m
 Koncová nadm. výška: 529 m
 Stoupání: 738 m
 Klesání: 832 m

Roudno (něm. Rautenberg)

Malá obec v okrese Bruntál nacházející se na břehu Slezské Harty. V celé obci žije v současnosti pouhých 187 obyvatel, ovšem v roce 1869 jich zde žilo 1232, přičemž největší pokles počtu obyvatel byl zaznamenán mezi lety 1930 a 1950 (z 809 na 439), což bylo zapříčiněno zejména vystěhováním německého obyvatelstva v obci (v r. 1930 se k německé národnosti hlásilo celkem 798 Němců, k české pouze 4 obyvatelé obce). Středně velká zemědělská řadová ves podél komunikace. První zmínka je z roku 1397. Ke konci 18.století zde byla zaznamenána těžba mědi. V obci byly mlýny, pily, lom, pískovna. Zástavba převážně trojstrannými mírně nepravidelnými statky. Její částí je osada Volárna, která vznikla ve 2.polovině 18. století na místě zrušené stáje.

Velký Roudný (780 m)

Jedná se o nejvyšší sopku celé Moravy, která byla naposledy činná na rozhraní třetihor a čtvrtohor. Rovněž se může pochlubit nejzachovalejším stratovulkánem na Moravě. Nachází se nedaleko obce Roudno. Na vrcholu je dosud patrná kráterová prohlubeň kuželovitého tvaru. Na stavbě masivu sopky se podílí jak sypký vulkanický materiál, tak i čedičová láva. Ta tvoří na úbočí Velkého Roudného i čtyři lávové proudy, z nichž nejdelší dosahuje 5 km délky a přelévá se přes štěrkovou terasu řeky Moravice. V místech dnešní vodní nádrže Slezská Harta přehradil lávový proud tok řeky Moravice, čímž vzniklo velké jezero, do něhož padaly sopečné vyvrženiny. Z nich se vytvořily usazeniny pórovitých tufitů, které se těžily jako dobrý stavební materiál. Dodnes se nachází v okolí obcí Razová a Karlovec. V nejdelším lávovém proudu, tekoucím na severovýchod, se v katastru obce Bílčice nachází činný lom na těžbu čediče. Oblast vrcholu Velkého Roudného o rozloze 81 hektarů byla ONV Bruntál vyhlášena dne 26.4.1966 národní přírodní památkou. Na vrcholku je malá zděná kaplička, která byla postavena v roce 1933 a z neutěšeného stavu obnovena po roce 1989. U kapličky je ukryta železná schránka s vrcholovou knihou. Za kaplí je na stojanech umístěno 15 obrázků křížové cesty. Při výstupu na vrchol, který je oblíbeným poutním a turistickým cílem, se otvírá nádherné panorama krajiny s dalekým horizontálním výhledem na tři světové strany. Na úbočí kopce se nachází dvě kamenné mohyly s křížem, věnované obětem 1. světové války. Dne 27. října 2007 byla na vrcholu Velkého Roudného otevřena dřevěná rozhledna. Hlavním investorem stavby byla obec Roudno a mikroregion Slezská Harta. Jde o 20 metrů vysokou šestipatrovou dřevěnou konstrukci na betonových základech s krytou vyhlídkovou plošinou ve výšce 17 metrů. Z té se může najednou rozhlížet až 16 lidí a k vidění je mimo jiné panorama nejvyšších vrcholů Hrubého i Nízkého Jeseníku, Krnovsko, Opavsko nebo také Oderské vrchy. Na výstavbu rozhledny bylo použito asi 18 tun modřínového dřeva a stavba stála přibližně 1,3 mil. Kč. Rozhledna je volně přístupná po celý rok a vstupné se neplatí. Z obce Roudno vede na vrchol zelená turistická značka.

Slezská Harta

Vodní nádrž na řece Moravici. Stavba byla zahájena v roce 1987 a dokončena v roce 1997. Napouštění přehrady začalo v roce 1996 a bylo ukončeno již v roce 1998 kvůli katastrofickým povodním v roce 1997. Plocha vodní nádrže činí 8,72 km², délka 13 km, max. šířka 1,7 km, objem vody 218,7 miliónů m³. Podle rozlohy je 9. Největší přehradou v ČR. Sypaná hráz je dlouhá 540 m a vysoká 64,8 m. Přehrada zcela zatopila obec Karlovec, zčásti byly zatopeny obce Nová Pláň, Razová, Dlouhá Stráň, Leskovec a Roudno. Součástí vodního díla je malá vodní elektrárna vybavena dvěma Francisovými turbínami o výkonu 0,39 a 2,75 MW/hod. Přehrada se využívá pro výrobu energie, jako havarijní protipovodňová ochrana, pro chov ryb, sportovní rybolov, rekreaci a také dodává užitkovou vodu pro Ostravsko.

Venušina sopka

Venušina sopka (643 m n.m.) je vyhaslá čtvrtohorní sopka nad obcí Mezina, jižně od Bruntálu. Na vrcholu je plochý kráter a boční krátery s lávovými jeskyněmi. Sopečnou činnost zde připomíná pouze červenohnědé zbarvení pudy. Dva lávové proudy míří severovýchodním směrem. Její vrch byl v minulosti zničen těžbou popelovin. Geologicky je sopka tvořena výlevnými horninami z nichž má největší zastoupení čedíc čili bazalt, které jsou pokryty sopečnými vyvrženinami charakteru tufu a tufitu s výskyty tzv. „sopečných pum“. Venušina sopka je známá i mineralogicky, neboť se v čedici hojně nachází zelený nerost olivín.

Na vrcholu se nachází vrcholový bod. Východním směrem je jeden kráter, který vytvořil malou jeskyni. Když se dáte po pěšině severovýchodním směrem, dojdete k druhému kráteru.

Moravskoslezský Kočov

Obec ležící asi 2 km jižně od Bruntálu na obou stranách zemské hranice Moravy a Slezska. Obec má asi 540 obyvatel a leží v nadmořské výšce 565 m.n.m. Obec se skládá ze dvou dříve samostatných obcí – Moravského Kočova (ležícího na Moravě) a Slezského Kočova (ve Slezsku). Atypický je vývoj počtu obyvatel obce – zatímco od roku 1890 až do roku 1990 počet obyvatel obce stále klesal (z 1143 na 397 obyvatel), tak v posledních dvou desetiletích počet obyvatel poměrně výrazně roste (z 397 na 537). První zmínka o obci pochází z roku 1405. Na konci 15. století však byla obec zničena uherskými vojsky a v roce 1504 je uváděna jako pustá. Obnovena byla před rokem 1538, neboť v tomto roce prodali bratři Lhotští ze Ptení Kočov s tvrzí Jáchymovi Rožhoňovi z Kopřic. Ten zřejmě roku 1544 založil severně od stávající vsi novou, později nazývanou Slezský Kočov.

Od 60. let 15. století drželi ves se statkem Aldšpachové z Nyklštorfu, Donátové z Velké Polomi, Gellhornové ze Starého Grotkova, Sedlničtí z Choltic a nakonec od roku 1609 Bruntálští z Vrbna, kteří Kočov včlenili k bruntálskému panství. V době pobělohorských konfiskací však byl Kočovský statek Bruntálským z Vrbna zabaven, Moravský Kočov byl připojen k sovineckému panství, Slezský Kočov zůstal u panství bruntálského. Rozdělení nemělo faktický význam, neboť obě panství získal Řád německých rytířů. Obec trpěla událostmi třicetileté války, kdy byla několikrát vypleněna – v té době vznikla v Kočově tvrz. Po válce se obec rozvíjela jako čistě zemědělská. V roce 1935 zde vznikla cihelna. Moravský Kočov měl v roce 1869 944 obyvatel, v roce 1930 již jen 658 obyvatel, roce 1950 žilo v Kočově 436 občanů a nyní má obec 469 obyvatel. Moravský Kočov byl po zrušení panství jako správních jednotek v polovině 19. století přičleněn k okresu Šternberk, v roce 1868 k okresu Rýmařov, v roce 1949 k okresu Bruntál. Slezský Kočov byl po celou dobu součástí okresu Bruntál.

Z významných staveb se dochoval farní kostel sv. Michala, se starším jádrem s pozdně renesanční věží, obnovený v letech 1658, 1793 – 1795 a empírově upravený v roce 1823. Mezi další pamětihodnosti patří kapličky – Panny Marie, sv. Kříže, sv. Josefa a sv. Antonína a sv. Alžběty, které byly vysvěceny 21. září 2002 víceděkanem panem Antonínem Krejčířikem.

Uhlířský vrch

Uhlířský vrch je jednou z českých nejmladších sopek (v činnosti na rozhraní třetihor a čtvrtohor před 2,4 miliony lety). Ze smíšeného vulkánu jsou ve stěnách opuštěného lomu na jižním svahu odkryty profily málo zpevněnými vyvrženinami (sopečný prach, písek, lapilli, bombičky, strusky i velké balvany), které činí z Uhlířského vrchu nejpozoruhodnější lokalitu tohoto druhu u nás.

Sopečné tufy se zde těžily od 19. století, v 60. letech byla těžba zastavena a lokalita vyhlášena přírodním výtvorem o rozloze 3,7 ha.

Nad stěnou je malebný barokní kostel z roku 1758, k němuž vede od Bruntálu čtyřřadá alej 200 let starých lip. Z vrchu je výhled na kraj bruntálských sopek, částečně i na Hrubý Jeseník. Na vrcholu je barokní poutní kostel Panny Marie Pomocné. Od kostela k městu byla současně s dostavbou kostela vysázena čtyřřadová lipová alej z roku 1760, která je dlouhá kolem jednoho kilometru. Jedná se o křížovou cestu s 15 zastaveními. Původní dřevěná poutní kaple byla postavena v roce 1653 řádovým místodržícím Oswaldem z Liechtensteina, jako daleko viditelný symbol vítězství katolické církve nad protestanty. Kostel byl postaven na místě kaple v letech 1755 - 1765 krnovským architektem Jiřím Friedrichem Gansem. V novostavbě poutního kostela pak byl umístěn „zázračný“ obraz Pasovské Madonny s dítětem (kopie díla Lucase Cranacha). Zajímavé jsou vnější mozaiky na čelním vstupu, které představují sv. Petra a sv. Pavla (z r. 1925). V dřívějších dobách stával vedle kostela hostinec s dodnes dochovanou studnou, jejíž hloubka je dnes 40 m a je bez vody (měřeno v r. 2005). Slavnostní poutě se zde konaly až do r. 1970. Kostel byl ohrožován těžbou tufů v bezprostřední blízkosti. Byl opraven v letech 1991 - 1992. Od 1. května 2004 je osvětlen.

Bruntál (něm. Freudenthal)

je okresní město v Moravskoslezském kraji, v Nížkém Jeseníku, jehož území se rozkládá na obou stranách historické zemské hranice Moravy a Slezska, přičemž zástavba původního Bruntálu leží ve Slezsku. Leží 55 km od Olomouce na Černém potoce. V roce 2011 zde žilo 17 tisíc obyvatel. Historické jádro města je městskou památkovou zónou. První písemná zmínka je z roku 1223 v privilegiu pro Uničov.^[3] V něm král Přemysl Otakar I. potvrdil „městečku“ Uničovu práva, která mu o 10 let dříve udělil jeho bratr, markrabě Vladislav Jindřich; zároveň mu povoluje, aby se řídilo magdeburským městským právem, *quas habent cives nostri de Froudenthal* („které mají naši měšťané z Bruntálu“). Z toho se usuzuje, že Bruntál samotný musel být založen o několik let dříve před Uničovem, nejspíše kolem r. 1210. Bruntál tedy **je nejstarším institucionálním městem na území dnešního Česka**. Z jeho zeměpanského založení vyplýval v prvních staletích existence i svobodný charakter města, jež navíc později obdrželo důležité horní výsady.

Hlavním zdrojem prosperity města byla po dlouhou dobu těžba kovů (zlato, stříbro, měď, olovo, železo). Již nejstarší vyobrazení městského znaku na listině z roku 1287 obsahuje postavu horníka. Město bylo východiskem pro další kolonizaci širokého okolí, stalo se i centrem cechovní řemeslné výroby a významným tržním centrem. Poloha na důležité spojnici severní Moravy se Slezskem vedla ke zřízení mýtní stanice, doložené k roku 1296. Bruntál měl i hrdelní soudní pravomoc.

Po roce 1318 spadalo město do opavského knížectví a po jeho rozdělení v roce 1377 do knížectví krnovského. Roku 1474 získal město do zástavy původem slezský rod pánů z Vrbna, konkrétně Jan z Vrbna, šlechtic, který se rozhodl získat bruntálské majetky pro svou

rodinu. Ve sporech Jiřího z Poděbrad s katolickou vzpurnou šlechtou a uherským králem Matyášem Korvínem stál zprvu na Jiříkově straně, ale později několikrát změnil stranu a nakonec proti němu Korvín uspořádal trestnou výpravu (1474), během níž byl Bruntál i s okolím zpustošen. Jan se podřídil a mohl si Bruntálsko v držbě ponechat. Založil zde městský hrad a začal plánovitě budovat Bruntál jako své sídelní město, v čemž pokračovali i jeho synové. Krnovsko-opavská kněžna Barbora Krnovská nebyla jakožto zeměpaní schopna bruntálské panství vyplatit ze zástavy a tak jej nakonec roku 1506 se souhlasem svého spoluvladaře, Jiřího ze Šelenberka, definitivně předala pánům z Vrbna do dědičného vlastnictví. Ti dosáhli vymazání panství z krnovských zemských desk a přešli pod vládu knížat opavských (1523). Bruntál se tak opět navrátil do Opavska.

Bruntálští z Vrbna dosáhli postupně významných postů na Opavsku i Moravě a zasloužili se o architektonický a hospodářský rozvoj panství. Pro město samotné však jejich vláda znamenala postupně ztrátu privilegií, omezování svobod a zvyšování poddanských povinností.

Nespokojenost měšťanů vyústila roku 1556 ve vzpouru a soudní žalobu na vrchnost u opavského zemského soudu, jež pro měšťany skončila špatně: byli potrestáni a Bruntál ztratil většinu výsad svobodného horního města.

Za Bernarta z Vrbna se během 60. let 16. století město stalo úplně protestantským (luteránským), byla tu zřízena mj. i tiskárna, kde se vydávala náboženská literatura, a to v češtině. Poslední vrbenský pán Bruntálska, Jan mladší Bruntálský z Vrbna, se tu mezi lety 1617–20 neúspěšně pokusil zavést kalvinismus.

Od konce 16. století město postihl postupný úpadek způsobený poklesem významu okolních dolů a následnými válečnými událostmi. V roce 1621 bylo Bruntálským z Vrbna město odebráno pro účast v Českém povstání a konfiskované panství připadlo Řádu německých rytířů, jenž tu okamžitě zahájil rekatolizaci. Pohromy třicetileté války, morové epidemie a požáry znamenaly katastrofu, z níž se Bruntál už nikdy úplně nevzpamatoval. Během třicetileté války bylo město čtyřikrát Švédy vydrancováno (1642, 1643, 1645 a 1648), dále ho jednou obsadili Sasové (1622) a jednou Dánové (1626). Navíc roku 1643 vyhořelo a v letech 1633 a 1647 více jak polovina měšťanů zemřela na epidemii moru.^[zdroj?]

Katastrofální hospodářské a lidské poměry nakonec donutily německé rytíře, aby poddaným ulevili z robot a odpustili válečné dluhy. V rámci snah o pozvednutí byla udílena nová privilegia a od roku 1639 bylo Bruntálsko vyjmutο z podřízenosti Opavsku, takže se v rámci Slezska stalo svobodným stavovským panstvím (*status minor*), podřízeným přímo ústředním zemským orgánům ve Vratislavi. Na chvíli (1682–84) bruntálské panství dokonce bylo samostatným knížectvím. Ani takováto opatření nepomohla vrátit ztracenou prosperitu, zvláště když na město přišla nová vlna morových ran (1714, 1739) a požárů (1748, 1764).

Habsburskou monarchií prohrané slezské války pak znamenaly pro Bruntál šok: během krátké doby přišel o velké hospodářské odbytiště ve Slezsku a cesty na sever byly zablokovány; musely se začít hledat nové vztahy směrem na jih a jihozápad, což se neobešlo bez těžkostí.

Postupný rozmach města nastal ke konci 18. století v souvislosti s rozvojem průmyslové, hlavně textilní výroby (plátenictví), kdy se navázaly nové obchodní vazby na opačnou světovou stranu – s Moravou a Dolními Rakousy. Okolo roku 1850 byl již Bruntál nejvýznamnějším střediskem lnářského průmyslu v českém Slezsku. Největší textilní firma Gustav Marburg & Söhne zaměstnávala již roku 1913 kolem 1400 pracovníků. Stavební rozvoj města nastal v letech 1918–1938, za 1. ČSR.

Vznik Československa převážně německokazyčňý Bruntál odmítl a přihlásil se k provincii Sudetenland, jejíž odpor musel být zlomen vojensky. Vzájemná nevráživost mezi Němci a nově přicházejícími Čechy (úředníci, policisté, vojáci) však stále doutnala a zesílila ve 30. letech 20. století, kdy se projevil u většiny německých obyvatel nacionalismus, umocněný těžkými dopady světové hospodářské krize. V říjnu 1938, po mnichovské krizi, byl Bruntál obsazen německou armádou, jejíž příchod tu byl nadšeně uvítán. Téhož roku navštívil město

Adolf Hitler. Během války tu vzniklo několik zajateckých a pracovních táborů; dokonce tu na přelomu let 1944/45 byl jeden z pobočných táborů Osvětimi. Město bylo osvobozeno Rudou armádou 7. května 1945.

Po válce bylo německé obyvatelstvo odsunuto a v letech 1945–46 bylo město dosídleno českým obyvatelstvem.^[4] Byly vybudovány nové závody – automobilové opravy ČSAO, Lisovny nových hmot, Dřevosloh a hydrometalurgický závod Bruntál spadající pod RD Jeseník a.s.

V období šedesátých let minulého století se Bruntál stal centrem stejnojmenného územně správního celku. Toto rozhodnutí zajistilo rozvoj politického, správního, ekonomického, vzdělávacího i kulturního života. Bohužel se původně podhorský charakter řadou necitlivých zásahů změnil v duchu pojetí socialistického realismu, vč. rozsáhlé panelové výstavby. Jen při realizaci silničního průtahu městem byla zničena 1/3 původní městské zástavby.

Přes rozsáhlé snahy v porevolučních letech zůstává Bruntál spolu se stejnojmenným územním celkem hospodářsky nejslabším regionem ČR dle kupní síly (INCOMA GfK), sužovaným dále vysokou mírou nezaměstnanosti, historickou povahou související s poválečným vysídlováním a přesídlováním obyvatelstva, nízkou kupní silou, relativně vysokým podílem romského obyvatelstva (dle Mapy soc. vyloučení až 30% v jednotlivých lokalitách) a nízkou vzdělanostní úrovní v oblasti.

Ve městě se nachází mnoho kulturních památek, z nichž nejvýznamnějšími je zámek. Jde o původní městský pozdně gotický hrad z konce 15. století přestavěný v 2. polovině 16. století ve stylu severské renesance. V Třicetileté válce byl zámek výrazně poškozen, v roce 1766 se započalo s poslední rekonstrukcí zámku, díky čemuž vznikl objekt ojediněle spojující renesanční a barokní sloh v jednom celku. V zámku sídlí v současnosti muzeum. K zámku přiléhá i zámecký park, jehož vznik je datován do 16. století, významné zásahy byly provedeny v roce 1894 podle návrhu Georga Hauberrisera. Barokní úprava se zachovala u průčelí zámku, ostatní plocha je ponechána jako přírodně krajinářský park.